

Ľavoručná dýka zo 17. storočia

Už v 15. storočí sa sporadicky objavuje na území Španielska a Francúzska fenomén šermiarskych súbojov. S ich rozmachom v priebehu nasledujúceho storočia sa objavuje ľavoručná dýka, ako párová zbraň k rapieru alebo kordu, ktorá, držaná v ľavej ruke v palcovej polohe, dopĺňala akcie dlhšej zbrane viazaním súperovej zbrane. Oproti starším priečkovým dýkam mali ľavoručné dýky dlhšiu záštitu (či už rovnú alebo prehnutú) a jemnejšie spracovanie. Najslávnejšie sú španielske ľavoručné dýky z prelomu 16. a 17. storočia so dlhými priečkovými záštitami doplnenými širokým záštitným listom. Na čepeli, blízko ricassa (neobrusenej časti čepele pod záštitou) boli často rôzne výrezy a výstupky slúžiace na zachytenie a zlomenie protivníkovej čepele.

Vystavená ľavoručná dýka je práve takýmto španielskym typom. Má dvojsečnú vlnitú (tzv. plamennú) čepeľ kosoštvorcového prierezu s obojstranným stredovým výbrusom.

Priama, pomerne široká záštita je zdobená jednoduchými lineárnymi a špirálovými vzormi a zakončená profilovanými šištičkami. Na záštitu je zručne navarený oblúkovitý, lineárnym vzorom zdobený, kanelovaný záštitný list, ktorý má tvar trojuholníka.

Špirálovitá profilovaná rukoväť je obtočená stlačeným železným drôtikom a z oboch strán zakončená objímkami z pletencov dvojitého mosadzného drôtu. Rukoväť dýky je zakončená železnou hruškovitou hlavicou.

Rozmery: dĺžka čepele 55 cm, šírka čepele pri záštite 2,5 cm, šírka záštity 21,5 cm, dĺžka rukoväte 10 cm a dĺžka hlavice 5 cm.

Zvlneného tvaru sa dosahovalo popúšťaním a vykúvaním ocelevej tyče - budúcej čepele.

Zváralo sa pomocou tavidla nasýpaného na vyhladené styčné plochy, ktoré sa nahriali na teplotu nad 1300 °C a pod veľkým tlakom, alebo pomocou rýchleho prekutia, rovnomerne spojili. Úlohou tavidla je rozpustenie povrchovej trosky, ktorá sa zo zvaru vytlačí a nebráni tak spojeniu ocele.

Jej výrobca nie je známy a rovnako tak ani jej osudy až do roku 1967, kedy ju múzeum získalo kúpou od súkromnej osoby za 25 Kčs.

Záujemci si ju môžu prezrieť vystavenú ako predmet mesiaca február 2012 v priestoroch Múzea Jána Thaina v Nových Zámkoch na ulici M. R. Štefánika 38.

Mgr. Pavol Rusnák